

פרופ' יונתן גרוסמן

29 על טעם ועל ריח – כבש או עז?

"המחיר לשלושה עזים הוא שני שקלי כסף;
המחיר לשני כבשים הוא שקל כסף אחד".¹

ממחירון זה עולה שמחיר הכבש גבוה יותר ממחיר העז,
ועל רקע שימושי שני בעלי החיים האלו בעולם הקדום
– הדבר אף סביר.

אולם החלוקה בין שני סוגי הצאן הללו באה לידי ביטוי
במיוחד בקורבנות החובה – של היחיד ושל הציבור.
בהקשר זה קשה לראות כיצד המחיר המשתנה משפיע
על בחירת סוג מסוים. נראה שיש לפנות אל העולם
הסמלי בכדי לומר דבר מה בהקשר זה. נפתח את עיוננו
בסיפור (מתורגם) המובא בשלהי מסכת כריתות ויש בו
בכדי לשפוך אור על סוגיה זו:

"פתחו שערים והוציאו יששכר איש כפר ברקאי
שמכבד עצמו ומבזה קדשי שמים. מה היה
עושה? היה כורך משי על ידו והיה עובד עבודה.
מה עלתה לו?"

"ינאי המלך והמלכה היו יושבים. המלך אמר
הגדי מובחר, והמלכה אמרה הכבש מובחר.
אמרו: נשאל את יששכר איש כפר ברקאי שכהן
גדול הוא והוא מבין במיני תבשיל. שאלו אותו,
אמר להם: אם הגדי היה מובחר היה עולה
לקורבן תמיד. בזמן שאמר דברים אלו החווה
בידו, אמר להם המלך: הואיל והחווה בידו –
קצצו את יד ימינו. נתן שוחד, וקיצצו את ידו
השמאלית. שמע המלך, אמר: שיקצצו גם את
ידו הימנית.

"אמר רב יוסף: ברוך ה' שנטל לו את גמולו.
אמר רב אשי: והאם לא למד את המשנה
'כבשם קודמים לעזים בכל מקום, יכול מפני
שמובחרין? תלמוד לומר 'וְאִם כֶּבֶשׂ' (ויקרא ד',
לב) – מלמד ששניהן שקולין כאחת'. רבינא
אמר: אפילו מקרא, גם לא קרא, דכתיב 'אם
כבש', 'אם עז' (ויקרא ג', ז, יב)"

(בבלי, כריתות דף כ"ח ע"ב).

הסיפור החותם את מסכת כריתות מתאר ויכוח סוער
של ינאי המלך עם אשתו המלכה (כנראה הכוונה
לשלומציון – אחותו של נשיא הסנהדרין שמעון בן
שטח, שמלכה אחרי מות ינאי). איזה בשר טוב יותר?
הגדי (= עז צעיר) או הכבש? הם מחליטים לשאול את
איש המקצוע שידידו רב לו בענייני בשר – את יששכר
איש כפר ברקאי הכוהן הגדול. כוהן זה היה מפונק
וחשש מפני לכלוך ידיו, ועל כן בשעה שהקריב קורבנות
היה כורך על ידיו בד משי וכך היה עובד. הכוהן הוכיח

התורה פותחת בפני היחיד שהתחייב בקורבן חטאת
שתי אפשרויות הקרבה – עז או כבש. בין כך ובין כך על
הבהמה להיות נקבה תמימה, אלא שהתורה אינה
מסתפקת באמירה הכוללת את שתי אפשרויות
ההקרבה (כמו שהיה בעולת הצאן למשל – "וְאִם מִן
הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ מִן הַכֶּבֶשִׁים או מִן הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים
יִקְרִיבֶנּוּ" [א', י]), אלא מבארת בפסקות נפרדות את
תהליך הקרבת שעירת העזים ואת תהליך הקרבת
הכבשה. אפשר להצדיק כפילות זו בכך שהקרבת
החטאת דומה להקרבת זבח השלמים; הרי רק החלבים
מוקטרים על גבי המזבח, ועל כן – כשם שבזבח שלמים
התורה הקדישה לכל בעל חיים פסקה נפרדת (בשל
האליה המוקרבת מהכבש ואיננה קיימת בעז), כך גם
בחטאת. יש לזכור שהכתוב עצמו משווה בין הקטרת
החטאת להקטרת זבח שלמים. כך בחטאת הבאה
שעירת עזים: "וְאֵת כָּל חֶלְבֵהּ יָסִיר כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֶלֶב
מֵעַל זִבְח הַשְּׁלָמִים" (ד', לא), וכך בחטאת הבאה מן
הכבשים: "וְאֵת כָּל חֶלְבֵהּ יָסִיר כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֶלֶב הַכֶּבֶשׂ
מִזִּבְח הַשְּׁלָמִים" (ד', לה). אכן, כך פירש כאן ר' חיים בן
עטר ואף מצא רמז בכתוב להבדל בין הקרבת הכבשה
שיש בה גם אליה ובין העז:

"ונראה כי חלקם הכתוב לטעם עצמו שאמרו
רבותינו ז"ל בפסוק 'ואם עז', שבא לרבות אליה
בחטאת מן הכשבה. לזה דקדק לומר בכשבה
'כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֶלֶב הַכֶּבֶשׂ', ובשעירה אמר 'וְאֵת
כָּל חֶלְבֵהּ יָסִיר', וחדא בשלמי נדבה וחדא
בחטאת חובה" (אור החיים ויקרא ד', לב).

אולם מאחר שבסופו של דבר הקדיש הכתוב לכל בעל
חיים פסקה נפרדת, מאליה עולה השאלה אם יש הבדל
מהותי ביניהם, או בניסוח עדין יותר – האם יש עדיפות
להקריב אחד מהם?

כל עוד מדובר בקורבנות נדבה, אפשר להעלות על
הדעת שנפתחות בפני מביא הקורבן אפשרויות כלכליות
שוונות ובהן מסתכם ההבדל בין שני מיני צאן אלו. עצם
ההבדל בין מחיר הכבש למחירו של העז בעולם הקדום
עולה למשל בחוק החיתי שאומר:

בתחילה כקורבן היחיד שאותו נדרש להביא היחיד החוטא: "וְהִבִּיא קֶרְבָּנוּ שְׁעִירַת עִזִּים". אופציית הכבש מופיעה בהפתעה וכאפשרות בלבד: "וְאִם כֶּבֶשׂ יָבִיא קֶרְבָּנוּ לְחַטָּאת נִקְבָּה תְּמִימָה".

מילגרום ראה בהקדמת שעירת העזים בקורבן היחיד הכרעה טכנית שנובעת מהרצון לקשור בין שעירת היחיד לשעיר עזים שמביא הנשיא, שמוזכר לפני כן.² זו פרשנות אפשרית, אולם במבט כולל נדמה שלפנינו הכרעה הקשורה בתפיסה רחבה של הזיקה בין העזים לחטאת.

בעוד אנו מוכיחים את עדיפות הכבש על פני העז מהעולות המוקרבות במוספי החגים, יש לזכור שיש בחגים גם דרישה קבועה להביא חטאת, והיא באה תמיד שעיר עזים! עולה אפוא שכל עוד מדובר בעולה או בזבח שלמים – יש נטייה מובהקת אל הכבש, אך כשעוברים לקורבן החטאת, יש מקום של כבוד דווקא לשעיר העזים.

הדבר בולט גם בחנוכת הנשיאים. נבחן למשל את קורבנו של נשיא שבט יהודה: "פֶּר אֶחָד בֶּן בָּקָר אֵיל אֶחָד כֶּבֶשׂ אֶחָד בֶּן שְׁנָתוֹ לְעֹלָה. שְׁעִיר עִזִּים אֶחָד לְחַטָּאת. וּלְזֶבַח הַשְּׁלָמִים בָּקָר שְׁנַיִם אֵילִם חֲמִשָּׁה עֲתוּדִים חֲמִשָּׁה כֶּבֶשִׁים בְּנֵי שָׁנָה חֲמִשָּׁה זֶה קֶרְבָּן נְחֹשֶׁן בֶּן עַמִּינָדָב" (במדבר ז', טו-יז). לקורבן עולה ולזבח שלמים הביא כל נשיא כבשים (לצד בהמות נוספות, אך ללא עזים), אך לקורבן חטאת נבחר דווקא שעיר עזים. אין צורך לומר שגם ביום הכיפורים, החטאות המכפרות על העדה ועל הבית הן שני שעירי עזים שהאחד מוקרב חטאת והשני הולך לעזאזל.

מדוע אם כן, הכבש מתאים יותר לעולה ולזבח שלמים ואילו השעיר מתאים יותר לחטאת? מלב"ם הציע שהדבר קשור בתהליך התשובה שמתבטא בשעיר יותר מאשר בכבש:

"וכן במה שהקדים פה שעירה לכשבה נוכל לתת טעם על פי המבואר בסוטה (דף לג ע"ב), דבחטאת שעירה ניכר בין חטאת לעולה והחוטא מתבייש, לא כן בחטאת כשבה דמכסא באליה, ולא קבע הכתוב מקום בין חטאת לעולה שלא לבייש עוברי עבירה... שלפי זה חטאת שעירה יש לה מעלה, דהעובר דבר עבירה ומתבייש – מוחלין לו על כל עונותיו. לזה הקדימו" (מלב"ם ויקרא ד', לב).

לדעתו, מביא השעירה למשכן מצהיר בריש גלי שהוא מביא חטאת, שלא כמו מביא הכבשה. לפיכך, מעדיפה התורה את השעירה, מפני שבהצהרה של האדם שהוא

שהצדק עם המלכה והכבש עדיף, שהרי הוא זה שנבחר לעלות על המזבח כקורבן תמיד. מדרך הטבע, תשובתו עצבנה את ינאי המלך, מה גם שהוא דיבר בתנועות ידיים מוגזמות, ועל כן נגזר עליו שידו תקוצץ, ובסופו של דבר שתי ידיו קוצצו.

אגב השקלא והטריא הגמרא מביאה גם את דברי המשנה (בכריתות), שעליה מובאת גמרא (זו) – אף שהכבשים נזכרים במקרא לפני העזים, אין הדבר מורה על עדיפותם ולא ניתן להצביע על האחד כעדיף על פני רעהו.

סוגיה מרתקת זו מעלה שאלה מורכבת למדי שקשה לענות עליה מפשטי המקראות – האם יש הבדל מהותי בעולם הקורבנות בין הכבש לעז והאם יש עדיפות לאחד מהם? כבר המשנה המצוטטת בגמרא עומדת על המתח המלווה שאלה זו: מן העבר האחד הכבשים תמיד קודמים לעזים בסדרם בפסוקים (כמו: שמות י"ב, ה; ויקרא א', י; י"ז, ג; כ"ב, כז; במדבר ט"ו, יא; י"ח, יז; דב"ה ל"ה, ז), והדבר אומר דורשני. מצד שני, בקורבן חטאת היחיד דווקא אופציית הקרבת עז נזכרת ראשונה: "וְהִבִּיא קֶרְבָּנוּ שְׁעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נִקְבָּה עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא" (ד', כח), ורק אחר כך נאמר שהיחיד יכול להביא גם כבשה: "וְאִם כֶּבֶשׂ יָבִיא קֶרְבָּנוּ לְחַטָּאת נִקְבָּה תְּמִימָה יְבִיאָנָה" (ד', לב). כפי שרוב אשי מוסיף בסוגיה שם, גם ביחס לזבח שלמים התורה פותחת את שתי האפשרויות ולא נראה שיש עדיפות לאחת מהן: "אִם כֶּשֶׁב הוּא מְקָרִיב אֶת קֶרְבָּנוֹ" (ג', ז) / "וְאִם עִז קֶרְבָּנוֹ" (ג', יב).

עם זאת, יש להודות שגם דרך חשיבתו של יששכר הכוהן הגדול סבירה למדי. אם בוחנים את קורבנות החובה, בולטת העדיפות של הכבש על פני העז. קורבן התמיד שיש להביאו כשני כבשים, הוא שמגדיר את המזבח ואת אש המזבח, והוא זה שפותח אותו בתחילת היום ונועל אותו בסופו. גם בכל עולות המוספים שיש להביא בחגים יש שבעה כבשים. תופעה דומה מתרחשת אצל יולדת ואצל מצורע שנדרשים להביא ביום השמיני כבשים לעולה ולחטאת (אם ידם משגת); וגם ביום הנפת העומר יש להביא כבש לעולה, כמו גם נזיר שצריך להביא כבש לעולה וכבשה לחטאת.

מצד שני, נדמה שלא במקרה הוכיחה הגמרא שאין עדיפות לכבש על רקע קורבן חטאת. אמנם רב אשי הסתמך על קורבן זבח השלמים, אך למעשה גם שם הכבש מוקדם לעז כן שראיה זו מוגבלת. אבל בקורבן החטאת התורה מזכירה את אופציית העז לפני הכבש, ויש לשים לב שלא מדובר בשתי אפשרויות שנפתחות יחדו. הקורא לפי סדר הפסוקים אינו מעלה על דעתו שעתידה להיות אפשרות נוספת ליחיד. השעירה נראית

"ישב רב אחא בר עולא לפני רב חסדא ואמר: משעה שגוזזין אותה טומנין לה צמר גפן בשמן ומניחים על מצח הכבשה כדי שלא תצטנן. אמר לו רב חסדא: אם כך – עשיתה [מהכבשה] מר עוקבא [=שהיה ראש הגולה]."

"אלא ישב רב פפא בר שמואל לפני רב חסדא ואמר: בשעה שכורעת ללדת טומנין לה שני צרורות צמר ספוגים בשמן ומניחים לה אחת על המצח ואחת על הרחם כדי שתתחמם. אמר לו רב נחמן: אם כך – עשיתה [מהכבשה] ילתא [=אשתו של רב נחמן]."

"אלא אמר רב הונא: עץ אחד יש בכרכי הים וחנון שמו, ומביאים קיסם ומניחים לה בחוטמה כדי שתתעטש ויפלו תולעים שבראשה" (שבת דף נ"ד ע"ב).

בין אם הטיפול בכבשה מזכיר את הטיפול בראש הגולה ובין אם הוא מזכיר את הטיפול באשתו של רב נחמן, יש להודות שמדובר בטיפול מפנק שלא מוצאים כמותו לרוב ביחס לבעלי חיים. כאמור, יש בכבשה דבר מה שמורה על נחת ועל פינוק, בעל חיים שזקוק להגנה, זקוק – כלשון הגמרא – לרחמים.⁷

לאור דברינו ניתן לחזור לגישה של מלב"ם אך מכיוון המטען הסמלי שנילווה לשני בעלי חיים אלו. העז התקיפה מתאימה יותר לבעל התשובה שצריך להתגבר על מבוכתו ולהודות בחטאו. העז מתאימה יותר למי שחש אשמה מאשר הכבש הנינוח הצועד לאיטו והבטוח בעצמו. כפי שכבר התברר, עיקר עבודת החטאת הוא בחיטוי המזבח מפני טומאה; לשם כך יש צורך בדם של צאן חזק ואיתן, שיש בכוחו לבטא עוצמה ותקיפות. בניגוד לזה, הקורבנות שעולים על המזבח כעולה וכזבח שלמים צריכים להיות בעלי בשר שמן וכאלו שמסמלים נחת רוח.

לאור כך ברור מדוע בפרק ד' אופציית חטאת העזים מקדימה את חטאת הכבש, אך האם יש בדבר זה גם בכדי להורות שמלכתחילה עדיף להביא עז? אין לדבר ראיות של ממש, אך כבר הערתי קודם שניסוח הפסוקים אינו מעלה את שתי אפשרויות בעלי החיים בהקבלה, אלא נדמה שעקרונית יש להביא עז ("וְהִבִּיא קֶרְבָּנוּ שְׁעִירַת עִזִּים תְּמִימָה נְקֵבָה" – ד', כח), אך אם היה מי

חוטא ושהוא מבקש כפרה, מתחולל תהליך נפשי פנימי של הכרה בחטא ומודעות עצמית שיש בה ענווה ושפלות רוח.

ברצוני לפתח את דברי מלב"ם בכיוון הסימבולי. קשה אומנם לקבוע מסמרות בסמליות שולווית לכל אחד משני בעלי חיים אלו, הקרובים ברוחם זה לזה. ובכל זאת, מסתבר שלא רק הזקן המעטר את זכרי העזים מבחין בינם לבין כבשים. הכבש הוא הצאן הכנוע ההולך באופן מסודר בעדרים עדרים. הוא גם מסור ביד האדם ובעליו נהנה גם מצמר הרב וגם מבשרו השמן: לא במקרה התורה דורשת את הקרבת האליה של הכבש (ג), – ביטוי לבשרו הטוב והשמן. גם לעז נודעה חשיבות במשק הבית, ויתרונה הגדול הוא בעיקר בנתינת החלב (אם כי גם ביחס לכך יש להעיר שחלב הכבשים הוא עשיר, חמאתי ושומני יותר מחלב העזים). בשר העז אינו רווח במסעדות יוקרה, ורוב תעשיית הבגדים נשענת על צמר כבשים. אולם יתרון יש לעז על פני הכבש בכל הקשור לצורת החיים הטבעית-פראית. העז היא בעל חיים גמיש יותר מאשר הכבש ועל כן יכולה להתנהל על הרים וסלעים, והיא אינה נוטה לחיים עדריים כמו הכבש. אפשר לגדל אותה גם בתנאים קשים והיא נחשבת בעל חיים עמיד ובריא. העזים הם "יצורים נבונים, חזקים ובטוחים",³ ועל כן מסתדרים היטב בטבע הפראי (ככל הנראה השם 'עז' מהמילה עוז),⁴ ומעורר יצרו אוהלים שיחזיקו מעמד מול פגעי הטבע (כמו בשמות כ"ו, ז; שיר השירים א', ה).⁵ כל זאת בניגוד לקונוטציות שולווית לעזים, "הכבשים הן פסיביות וחסרות הגנה, ולכן רווחת במקרא התמונה המדמה את ישראל לתעיית הכבשים (ישעיה נ"ג, ו; תהלים קי"ט, קסו)."⁶ הפינוק של הכבש בא לידי ביטוי בסוגיה במסכת שבת שמנסה לברר כיצד בעלי חיים יכולים לצאת בשבת לרשות הרבים. עקרונית, אדם מצווה גם על שביטת בהמתו (שמות כ"ג, יב), אולם מותר לבהמה לצאת עם משאות שעליה העשויים לשמירתה או שהיא זקוקה לו (כשם שלאדם מותר לצאת עם בגד שעליו). המשנה אומרת לגבי כבשות: "וְאֵין הַרְחֵלִים יוֹצְאוֹת חֲנוּנוֹת" (שבת דף נ"ד ע"ב), והגמרא מעלה כמה אפשרויות להבין משפט זה. מסוף הסוגיה שם מסתבר שהגמרא הבינה ש"חנונות" בא מלשון חנינה והכוונה היא לדבר מה שהיו נוהגים לעשות מתוך רחמים על הכבשות. הרי הסוגיה בתרגום לעברית:

3 J. W. Vancil, "Goat, Goatherd", *ABD*, vol. 2, p. 1040.

4 ונסיל, לעיל, הערה 3, עמ' 1040.

5 על כך ראו: J. J. Pilch, "House and Hearth", *Bible Today* 31 (1993), pp. 292-299.

6 J. W. Vancil, "Sheep, Shepherd", *ABD*, vol. 5, p. 1190.

7 אינני יודע האם מבחינה לשונית באמת ניתן להסיק דבר מה מהנתון הבא, אך ייתכן שלדיונונו קשורה העובדה שבאכדית המילה *hānu* היא שֶׁמֶן, והיא באה בצירוף 'כבשה שמנה'. 'חנו' קשור בחנייה, בישיבה על האדמה ובמנוחה.

* ..... *
 * כל הזכויות שמורות לשיבת הר עציון ולפרופ' יונתן גרוסמן *
 * עורך: בנימין פרנקל, תשע"ח *
 * ..... *
 * בית המדרש הוירטואלי *
 * מיסודו של *
 * The Israel Koschitzky Virtual Beit Midrash *
 * האתר בעברית: <http://vbm.etzion.org.il> *
 * האתר באנגלית: <http://www.vbm-torah.org> *
 * משרדי בית המדרש הוירטואלי: 02-9937300 שלוחה 5 *
 * דוא"ל: office@etzion.org.il *

שבחר להביא כבש – עליו להביאה נקבה תמימה ('וְאִם
 כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוּ לְחֻטָּאת נִקְבָּה תְּמִימָה יְבִיאָנָה" – ד',
 לב). מניסוחים אלו אכן נראה שהעז נזכרת ראשונה כי
 יש עדיפות מסוימת בהקרבנות. זאת ועוד, לאחר
 שעמדנו על החשיבות שבשילוב המונח "לריח ניחוח"
 בחטאת היחיד, יש להעיר שמונח זה נזכר בחטאת
 שבאה שעירה אך לא בזו שבאה כבשה. מאחר שמונח
 זה סותר את אוירת החובה המונחת בבסיס הבאת
 חטאת, אפשר לראות את שתי החתימות כבעלות מטען
 אסוציאטיבי שונה. חטאת השעירה נחתמת כך:
 "וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה לְרִיחַ נִיחֹחַ לַה' וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן
 וְנִסְלַח לוֹ" (ד', לא), ואילו חתימת חטאת הכבשה נחתמת
 כך: "וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶתֶם הַמִּזְבֵּחַה עַל אֲשֵׁי ה' וְכִפֶּר עָלָיו
 הַכֹּהֵן עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ" (ד', לה). שם ה'
 נזכר בשתי החתימות, אך, כאמור, אצל הכבשה הוא
 משולב בביטוי הרצון והפיוס – "לְרִיחַ נִיחֹחַ לַה'", ואילו
 בחטאת העז הוא משולב כחלק מתיאור מקום ההקרבה:
 "עַל אֲשֵׁי ה'". בהחלט ייתכן שהצירוף "על אשי ה'
 משלים ברמז את 'ריח הניחוח' החסר, מפני שבאש
 המזבח יש עולות וזבחי שלמים, והחטאת מוקטרת כעת
 על גביהם, על אשי ה'. ובכל זאת, חיסרון המונח 'לריח
 ניחוח' מעלה את החשד שהחטאת העדיפה היא שעירת
 עזים ולא הכבש.⁸

מה שמחליף את ביטויי הנדיבות בחטאת השעיר זו
 ההבלטה שהקורבן בא על חטא. הדבר ניכר בהשוואת
 הלשון שנאמרת ביחס לכבשה: "וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן –
 וְנִסְלַח לוֹ", ללשון הארוכה והמלאה שנאמרת בחתימת
 השעירה: "וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח
 לוֹ". אין ספק שהמגמה העיקרית של שתי האופציות
 היא הכפרה שהאדם נזקק לה וחיטוי המזבח. אך ייתכן
 – ואני כותב זאת בהיסוס – שההבדל אינו מקרי,
 ובמכוון נאמר דווקא ביחס לחטאת שבאה שעירה שהיא
 מפיקה ריח ניחוח. כאמור, השעיר קשור בטבורו אל
 החטאת, יותר מאשר הכבש. מביא השעירה זוכה
 לעשות ריח ניחוח לקונו וחטאו נשכח ומכופר. גם
 המביא כבש יזכה לכפרה, אך ריח ניחוח אין כאן.

כָּל חֵלֶב לַה' (ג', טז) וחסר בשלמי הכבש: "וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה
 לֶחֶם אֲשֶׁה לַה' (ג', יא).

8 אינני יודע מה פשר הדבר, אך גם בזבח שלמים, המונח "ריח ניחוח"
 חותם את שלמי העז: "וְהִקְטִירֶם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַה לֶחֶם אֲשֶׁה לְרִיחַ נִיחֹחַ